06/06/2026

Περί το Συναξάριον της Κυριακής των Αγίων Πάντων και της ορθής αναγνώσεώς του

/ Γνώμες

Τὴν Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων, μετὰ τὴν ἀνάγνωση τοῦ Συναξαρίου τῆς ἡμέρας ἐκ τοῦ μηναίου, ἀναγινώσκουμε καὶ τὸ Συναξάριον ἐκ τοῦ Πεντηκοσταρίου. Ἡ ἀναφορὰ εἶναι ἡ ἑξῆς: «Τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, Κυριακῇ μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, τὴν τῶν ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐν Ἀσίᾳ, Λιβύῃ, καὶ Εὐρώπῃ, Βορρᾷ τε καὶ Νότῳ, Ἁγίων πάντων Ἑορτὴν ἑορτάζομεν».

- Σπυρίδων π.Φ. Ασπιώτης MA, MSc, Μαέστρος, Μουσικοπαιδαγωγός, Λειτουργιολόγος

Στίχοι

Τοῦ Κυρίου μου πάντας ὑμνῶ τοὺς φίλους.

Εἴ τις δὲ μέλλων, εἰς τοὺς πάντας εἰσίτω.

Τὸ Συναξάριον ὁλοκληρώνεται: «Ταῖς τῆς ἀχράντου σου Μητρὸς πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεός, καὶ πάντων τῶν ἀπ’ αἰῶνος Ἁγίων σου, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς, ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Ἀμήν».

Μήπως ἡ κατάληξη μᾶς φαίνεται κάπως ἐκτὸς θέματος; Πῶς γίνεται νὰ κατακλείει ἡ Κυρία Θεοτόκος τὸ Συναξάριον, χωρὶς νὰ ἀναφέρεται; Ἢ μήπως ἀναφέρεται;

Ἂν καὶ ἡ ἀπάντηση εἶναι ἁπλή καὶ ἐμφανής, ἡ σημερινή τακτικὴ τὴν ἀποκρύπτει ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ ἀναγνώστη, συνεπῶς καὶ ἀπὸ τὰ ὦτα τῶν ἐκκλησιαζομένων.

Στὰ μικρὰ γράμματα τῶν Συναξαρίων ποὺ παρεμβάλλονται μεταξὺ τῶν στίχων καὶ τῆς κατακλεῖδας, ἐκεῖ δηλαδὴ ὅπου καταγράφονται τὰ πραγματικὰ Συναξάρια, οἱ βίοι, τὰ θαύματα, ὁ καθορισμὸς τῶν ἑορτῶν, τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ποὺ συνετέλεσαν στὶς ἑορτὲς κ.λπ., εὑρίσκονται συχνὰ ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴν περιγραφική, τὴν προβληματική, πολλὲς φορές καὶ βιαστική ἀνάγνωση τοῦ Συναξαρίου τῆς ἡμέρας. Ἰδιαιτέρως δὲ ὅταν ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ ἅγιοι, τότε δημιουργεῖται καὶ ἐπιπλέον ἄγχος, μήπως «καθυστερήσουμε»... Φεῦ!

Στὴν τελευταῖα παράγραφο, λοιπόν, τῶν μικρῶν γραμμάτων τοῦ Συναξαρίου τῶν Ἁγίων Πάντων διαβάζουμε: «Ἰστέον δέ, ὡς ἅπαντα νῦν ἑορτάζομεν, ὅσα ἀγαθοδότως ἡγίασε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον». Νά, ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο ἐθέσπισε ἡ Ἐκκλησία τὴν ἑορτή τῶν Ἁγίων Πάντων τὴν συγκεκριμένη ἡμέρα, τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν Πεντηκοστή! Ἑορτάζουμε «ὅσα ἀγαθοδότως ἡγίασε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον». Συνδέεται δηλαδή μὲ τὴν Πεντηκοστή. Εἶναι ἄμεσο ἀποτέλεσμα τῶν Χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ παράγραφος συνεχίζει: «Λέγω δὴ τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ ἁγιαστικοὺς νόας, τὰ ἐννέα δηλαδὴ τάγματα· τοὺς Προπάτορας καὶ Πατριάρχας· τοὺς Προφήτας, καὶ τοὺς ἱεροὺς Ἀποστόλους· τοὺς Μάρτυρας, καὶ τοὺς Ἱεράρχας· τοὺς Ἱερομάρτυρας καὶ Ὁσιομάρτυρας· τοὺς Ὁσίους, καὶ Δικαίους, καὶ ἁπάσας τῶν ἁγίων Γυναικῶν χορείας, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀνωνύμους Ἁγίους· μεθ’ ὧν ἔστωσαν καὶ οἱ ἐπιγενησόμενοι». Μὲ τὴν τελευταῖα φράση, ἡ Ἐκκλησία προνοεῖ, ὥστε νὰ περιλαμβάνονται στὴν ἐν λόγῳ ἑορτή καὶ οἱ μεταγενέστεροι τῶν ἀναφερομένων Ἅγιοι!

Καταλήγει δὲ ἡ παράγραφος ὡς ἑξῆς: «Πρὸ δὲ πάντων, καὶ ἐν πᾶσι, καὶ μετὰ πάντων, (ἑορτάζομεν, ἐννοεῖται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς παραγράφου) τὴν τῶν Ἁγίων Ἁγίαν, τὴν ὑπεραγίαν, καὶ αὐτῶν ὑπερασυγκρίτως κρείττονα τῶν ἀγγελικῶν ταγμάτων, τὴν Κυρίαν ἡμῶν καὶ Δέσποιναν Θεοτόκον, Μαρίαν, τὴν ἀειπάρθενον».

Τέλος, ἔρχεται ἡ κατακλεῖδα: «Ταῖς τῆς ἀχράντου σου Μητρὸς πρεσβείαις...» γιὰ νὰ ὁλοκληρώσει τὴν προαναφερθεῖσα παράγραφο καὶ ἐν συνόλῳ τὸ Συναξάριον.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἡ ἀναφορὰ τῆς Κυρίας Θεοτόκου στὴν καταληκτικὴ φράση τοῦ Συναξαρίου τῶν Ἁγίων Πάντων δὲν εἶναι ἄσχετη, ὅπως θὰ μποροῦσε νὰ σκεφτεῖ κανεῖς ἢ νὰ ἀναρωτιέται γιατὶ ὑπάρχει ἐκεῖ.

Ὡστόσο, τὴν συγκεκριμένη ἡμέρα ἡ περιγραφικὴ ἀναφορά τοῦ Συναξαρίου (μόνο πρώτη φράση, στίχοι, κατάληξη), δημιουργεῖ πρόβλημα στὴν κατανόηση τοῦ λόγου ἀπὸ τοὺς ἀκροωμένους.

Συνεπῶς, τὴν Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων, μετὰ τὴν ἀνάγνωση τῶν στίχων ἢ –γιὰ τὴ διατήρηση τῆς συνήθους δομῆς προτιμητέον– μετὰ τὴν ἀναφορά «...Ἁγίων πάντων Ἑορτὴν ἑορτάζομεν» ἐπιβάλλεται νὰ ἀναγνωσθεῖ ἡ τελευταῖα παράγραφος τῶν μικρῶν γραμμάτων «Ἰστέον δέ, ὡς ἅπαντα νῦν ἑορτάζομεν...» ἕως τέλους.

Ἐὰν ἔχουν ἀναγνωσθεῖ οἱ στίχοι, προχωροῦμε στὴν καταληκτήρια φράση· ἐὰν δὲν ἔχουν ἀναγνωσθεῖ οἱ στίχοι, ἐπιστρέφουμε στὴν ἀνάγνωσή τους καὶ ἀκολούθως κατακλείουμε «Ταῖς τῆς ἀχράντου σου Μητρὸς πρεσβείαις [...] ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Ἀμήν».

Χωρίς νὰ προστίθεται οὐσιαστικὴ καθυστέρηση στὴν ἀκολουθία, μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπιτυγχάνεται:

α) ἡ ἀκρόαση καὶ ἐπίγνωση περὶ τὴν Ἑορτὴ ἀπὸ τὸν ἁπλὸ πιστό, ὁ ὁποῖος συχνὰ δὲν γνωρίζει ἐπακριβῶς τὶ ἢ ποιὸς ἑορτάζει,

β) ἡ ὁμαλὴ καὶ χωρίς συντακτικὰ καὶ ἐννοιολογικὰ προβλήματα συνέχεια τοῦ Συναξαρίου, γιὰ τοὺς «ἐν ἐπιγνώσει ὑμνοῦντας» τὸ Ἅγιον ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Μὲ βάση τὰ ἀνωτέρω εἴτε οἱ ψάλτες εἴτε οἱ ἱερεῖς ἂς φροντίσουν τὴν ἀνάγνωση τοῦ Συναξαρίου τῶν Ἁγίων Πάντων κατὰ τὴν προαναφερθεῖσα Τάξη.

Ἐν κατακλείδι, νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ ἑορτὴ «πρὸ πάντων, καὶ ἐν πᾶσι, καὶ μετὰ πάντων» τῆς Κυρίας Θεοτόκου, εἶναι ἀκριβῶς ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο τὰ Τυπικὰ

ὁρίζουν τὴν Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων (καὶ μόνο κατ’ αὐτήν –ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ἄλλο ζήτημα), Καταβασίες «Ανοίξω τὸ στόμα μου».

ΠΗΓΗ ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ